

Műtárgyfotó - Hann Sebestyén Valentin Frank von Frankenstein nagyszzebeni királybíró számára készített fedeles kupái az 1884. évi ötvösmű-kiállításon

Adattár - Fényképgyűjtemény

Leltári szám:	FLT 26789 
Alkotó:	Weinwurm, Antal (1845 - 1925 k.) / fényképész
Készítés ideje:	1884
Készítés helye:	Budapest
Anyag:	albumin fotópapír
Technika:	kartonra kasírozott
Méret:	magasság: 25 cm szélesség: 35 cm

Hann Sebestyén 1697-ben két fedeles ezüstkupát készített az 1686-ban nagyszzebeni királybíróvá választott Valentin Frank von Frankenstein (1643–1697) számára. Az egyik kupán (m: 29,5 cm) három, míg a másikon (m: 27 cm) négy mitológiai, illetve római történeti jelenet ábrázolása kapott helyet a hősiesség és az erények példázataként.

A három jelenetet ábrázoló kupa 1803-ban Brukenthal Sámuel erdélyi kormányzó hagyatéki leltárában szerepel, akitől egy Grazban élő távoli rokona, Franz von Mylius tulajdonába került. Tőle 1874-ben a Magyar Nemzeti Múzeum vásárolta meg, s bemutatatta az 1884. évi budapesti történeti ötvösmű-kiállításon. Ugyanezen a tárlaton a négy jelenetet ábrázoló kupa Lüdecke Ernő nagyszzebeni ötvös tulajdonaként szerepelt, majd 1912-ben Betty de Rothschild bárónő gyűjteményének londoni aukcióján bukkant fel, azóta ismeretlen helyen őrzik. (Ld.: E. Alfred Jones: *Catalogue of the Objects in Gold and Silver and the Limoges Enamels in the Collection of the Baroness James de Rothschild*. London 1912, p. 102, T. LII.) A kupa 20. század elején készült másolatát ld. [itt](#).

A négy jelenetet ábrázoló kupa szájrperemén körbefutó felirat: *HERCULIS HIC VIRTUS / MONSTROSAE TULLIA / FAMA ET RARA AENEAE GRATIA, NOMEN HABET.*

A kupa palástján ábrázolt három jelenetet szintén német nyelvű feliratok kísérik.

1. Aeneas kimenekíti apját, Ankhiszészt és fiát a görögök által felgyújtott Trója lángoló falai közül.
Felirat: *Anchisen muss der Sohn aus Trojae Flammen heben, / Aeneas also hier mit Lob in Silber leben.*

2. Herkules hőstettei (a nemeai oroszlán és az erümanthoszi vadkan legyőzése)
Felirat: *Wer so wie Herkules die Feinde kann erlegen, / Den lässt die späthe Welt in Gold und Silber prägen.*

3. Tullia, Servius Tullius római király lánya – miután megölette apját, hogy férje kerüljön a trónra – kocsijával áthajt apja holttestén.
Felirat: *Weil Vatter Servius von Tullien zerfahren / Drumb lebt die Laster That hier nach viel hundert Jahren.*

A fedél belsején a *Caritas Romana* néven ismert történet ábrázolása kapott helyet az önfeláldozó gyermeki szeretet példázataként: a börtönbe vetett, éhhalálra ítélt Cimont leánya, a gyermekágyas Pero saját tejével táplálja.

A jelenetek ábrázolásához Johann Ludwig Gottfried *Historische Chronica oder Beschreibung der fürnehmsten Geschichten* (Frankfurt a. M., 1642) című művének Matthäus Merian által metszett illusztrációi szolgáltak előképül (ld. [itt](#)).

A Nemzeti Múzeum gyűjteményébe került kupán ábrázolt jelenetek: II. Kurus perzsa király megkegyelmez a birodalmát megtámadó Kroiszosz lüdiai királynak Marcus Curtius önfeláldozó hősi halála Perillus az ércbikában.

A kupa talpán olvasható feliratban a szebeni királybíró büszkén hirdeti, hogy Hann Sebestyén ötvösmester művészetének köszönhetően városa "második Augsburggá" vált: *Hermannstad ist durch die Kunst / dieses Meisters*

Augsburg worden. / Lebe lang Sebastian Hann / In Werther Menschen Orden. / V(ALENTINUS) F(RANK) I(UDEX) R(EGIUS) 1697.

Hasonló kupákat készített Hann Sebestyén 1675-ben és 1682-ben Andreas Fleischer és Matthias Semrigger szász királybírók számára is (ld. [itt](#) és [itt](#)).

Irodalom

- Szerk.: Vayer Lajos: Der Goldschmied Sebastian Hann. *Acta Historiae Artium*. XVI, 1970. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1970. - 151-197., Nr. I/8-9. (Mihalik Sándor)
- Szerk.: Pulszky Károly, Radisics Jenő: *A magyar történelmi ötvösmű-kiállítás lajstroma*. Franklin Társulat, Budapest, 1884. - IV. terem, 11. szekrény, Nr. 4., Nr. 6.

